

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

Βασικές γνώσεις & κανόνες συντακτικού για μαθητές Γυμνασίου

1. Τι είναι το Υποκείμενο & Ετυμολογία

- **Ετυμολογία:** Η λέξη παράγεται από το υπό + κείται (δηλαδή βρίσκεται κάτω από το ρήμα).
- **Τι δηλώνει:** Δηλώνει το πρόσωπο, το ζώο, το πράγμα, την πράξη ή την έννοια που:
 - **Ενεργεί** (κάνει μια ενέργεια)
 - **Δέχεται μια ενέργεια** ή **παθαίνει κάτι** από κάποιον
 - **Βρίσκεται σε μια κατάσταση.**

2. Πώς το Βρίσκουμε & Σε Ποια Πτώση Βρίσκεται

Βασική Ερώτηση	Πτώση Υποκειμένου
Ρωτάμε το ρήμα: ποιος; ποια; ποιο; (στον ενικό) ή ποιοι; ποιες; ποια; (στον πληθυντικό).	Το Υποκείμενο βρίσκεται ΠΑΝΤΑ σε πτώση ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ .

3. Μορφή του Υποκειμένου (Τι μέρος του λόγου είναι;)

Μορφή Υποκειμένου	Παραδείγματα / Επεξήγηση
1. Όνομα (Ουσιαστικό ή Επίθετο)	Ο μαθητής διαβάζει. / Ο ταλαιπωρημένος ζήτησε να πιει νερό.
2. Αντωνυμία	Κάποιοι σηκώθηκαν από τις θέσεις τους. / Πολλοί ήρθαν καθυστερημένοι.
3. Αριθμητικό	Οι τρεις έφτασαν πρώτοι.
4. Άκλιτη λέξη (με άρθρο)	Το χτες μου φαίνεται πολύ μακρινό.
5. Ολόκληρη πρόταση (με/χωρίς άρθρο)	Ακούγεται ότι αύριο θα πάμε εκδρομή. / Απαγορεύεται να πετάτε σκουπίδια.

ΠΡΟΣΟΧΗ! Υποκείμενο Απρόσωπων Ρημάτων & Εκφράσεων:

Τα απρόσωπα ρήματα ή εκφράσεις (πρέπει, χρειάζεται, επιβάλλεται, ακούγεται, απαγορεύεται, επιτρέπεται, υπάρχει φόβος, είναι ώρα, είναι καλό, είναι ανάγκη...) έχουν ως υποκείμενο **ολόκληρη δευτερεύουσα πρόταση** που εισάγεται με το **ότι** (ειδική) ή το **να** (βουλητική).

Π.χ. Αξίζει να δοκιμάσετε τις καινούργιες μας γεύσεις. / Είναι ανάγκη να επιταχύνουμε τις εργασίες.

4. Πότε Παραλείπεται το Υποκείμενο;

Περίπτωση Παράλειψης	Κανόνες & Παραδείγματα
Α΄ & Β΄ Πρόσωπο (ενικός / πληθυντικός)	Παραλείπεται όταν δεν δίνεται έμφαση, γιατί εννοείται εύκολα (εγώ, εσύ, εμείς, εσείς). Π.χ. Τραγούδησαν με κέφι (ενν. αυτοί). / Χρειάζεται να δείξεις κατανόηση (ενν. εσύ).

Γ΄ Πρόσωπο (συγκείμενο & γενική έννοια)	1. Εννοείται από τα συμφραζόμενα: Τα Χριστούγεννα είναι μεγάλη γιορτή. Γιορτάζονται στις 25 Δεκεμβρίου (ενν. τα Χριστούγεννα). 2. Είναι γενική έννοια: (οι άνθρωποι, ο κόσμος).
Γ΄ Πρόσωπο (φυσικά φαινόμενα & μοναδική έννοια)	3. Φυσικά φαινόμενα: βρέχει, χιονίζει, κάνει κρύο, φυσάει δυνατά. 4. Μόνο ένα υποκείμενο μπορεί να εννοηθεί: Στις αρχές του 20ού αιώνα εφεύραν το τηλέφωνο (ενν. οι εφευρέτες).